

Návrh implementace § 14 ZoPDS a souvisejících povinností

§ 14

Přechodná a závěrečná ustanovení

(1) *Nepodnikající fyzické osoby nemohou být nuceny využívat digitální služby nebo činit digitální úkony podle tohoto zákona.*

(2) *Povinnost poskytovat digitální služby podle tohoto zákona se nevztahuje na Národní bezpečnostní úřad při provádění bezpečnostního řízení podle jiného právního předpisu a na zpravodajské služby České republiky¹¹).*

(3) *Územní samosprávný celek při výkonu samostatné působnosti má právo, nikoli povinnost poskytovat digitální služby podle tohoto zákona.*

(4) *Vláda stanoví do 12 měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona harmonogram a technické způsoby provedení postupné digitalizace úkonů obsažených v katalogu služeb, které dosud nejsou poskytovány jako digitální služby nebo prováděny jako digitální úkony a jejichž povaha to nevyklučuje, pro období následujících 4 let. Ohlašovatelé agend zajistí digitalizaci těchto úkonů. Po uplynutí tohoto období se všechny tyto úkony poskytují též jako digitální služby nebo se umožňují provádět jako digitální úkony.*

(5) *Existuje-li úkon, který není obsažen v katalogu služeb a jehož povaha to nevyklučuje, příslušný orgán veřejné moci jej po uplynutí 5 let od účinnosti tohoto zákona poskytuje též jako digitální službu nebo jej umožňuje provádět též jako digitální úkon, nestanoví-li jiný zákon jinak. Příslušný orgán veřejné moci může poskytovat úkon podle věty první též jako digitální službu nebo jej může umožnit provádět též jako digitální úkon i před uplynutím 5 let od účinnosti tohoto zákona, nestanoví-li jiný zákon jinak.*

(6) *Škola a školské zařízení poskytují digitální službu pouze u úkonu, u kterého je poskytnutí v digitální podobě vyznačeno v katalogu služeb.*

(7) *Vláda stanoví nařízením seznam digitálních úkonů, na jejichž činění prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy má uživatel služby právo.*

(8) *Poskytování digitálních služeb je společným cílem všech orgánů veřejné moci, směřujícím k zajišťování veřejných potřeb.*

(9) *Agentura stanovuje a zveřejňuje na svých internetových stránkách a ve Věstníku Agentury*

a) funkční a technické vlastnosti mobilní aplikace pro prokazování, elektronické aplikace pro ověřování a elektronické aplikace pro vyzrozumění podle § 9f odst. 4 a jejich změny,

b) podmínky užití jí vydané mobilní aplikace pro prokazování, elektronické aplikace pro ověřování a elektronické aplikace pro vyzrozumění podle § 9f odst. 4 a jejich změny,

c) věcné, personální, technické, bezpečnostní a organizační podmínky pro poskytování mobilní aplikace pro prokazování akreditovanou osobou a jejich změny.

(10) Účinnost změny podle odstavce 9 písm. a) až c) bezprostředně po jejím zveřejnění může nastat pouze tehdy, je-li důvodem změny kybernetická bezpečnostní událost nebo kybernetický bezpečnostní incident.

(11) Agentura stanoví vyhláškou pravidla pro výpočet minimálního limitu pojistného plnění.

11) § 5 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

1 Předpoklady a souvislosti návrhu

Tento dokument vychází z následujících předpokladů:

1. Digitální a informační agentura (dále jen „DIA“) připravila tento dokument na základě vlastních zkušeností a diskuzí vedených v rámci meziresortní pracovní skupiny organizované DIA k výkladu zákona 12/2020 Sb., o právu na digitální služby (dále jen „ZoPDS“).
2. DIA není orgánem příslušným k poskytnutí závazného výkladu ZoPDS. Dokument tak přináší výhradně návrh řešení.
3. Dokument prezentuje návrh pro první etapu implementace ustanovení ZoPDS, který z pohledu některých orgánů veřejné moci (dále jen „OVM“) nemusí zcela bez dalšího naplňovat znění ZoPDS. Jde však o návrh řešení, který se za současného stavu relevantních právních předpisů a technických řešení jeví jako nejpřívětivější pro uživatele a jako jednoduché, účelné, efektivní a hospodárné z pohledu technického řešení pro OVM.
4. Je na odpovědnosti každého jednotlivému OVM, jaké řešení pro implementaci tohoto ustanovení zvolí, tedy zda bude v rámci první etapy implementace tohoto ustanovení následovat dále prezentovaný návrh řešení a následně hledat řešení, které bude z jeho pohledu vhodnější, anebo pro implementaci zvolí zcela jiné řešení.
5. Pokud s některým z dále prezentovaných závěrem nesouhlasil některý z členů meziresortní pracovní skupiny k výkladu ZoPDS, byl mu dán prostor v tomto dokumentu svůj odlišný závěr uvést.

2 Výjimky z poskytování digitálních služeb

2.1 Nepodnikající fyzické osoby

Podle odst. 1 platí, že nepodnikající fyzické osoby nemají povinnost činit digitální úkony a využívat digitální služby. Měla by jim tedy poskytnuta možnost učinit úkon vůči OVM v rámci jeho agendy i nedigitálně. Tento odstavec hovoří pouze o nepodnikajících fyzických osobách. Pro podnikající fyzické osoby a právnické osoby tedy zákon může stanovit, že některá agenda bude vůči nim vykonávána výhradně jako digitální služba. Na druhou stranu lze však konstatovat i to, že s ohledem na charakter ZoPDS jako obecného právního předpisu může zvláštní právní předpis určit, že nějaký úkon bude možné provést pouze digitálně i v případě fyzických osob. V takovém případě by to ale zvláštní právní předpis neměl činit pouze arbitrárně bez náležitého odůvodnění, ale na základě řádného vyhodnocení dopadů takové právní úpravy a jejího dostatečného odůvodnění.

2.2 Územní samosprávný celek

Územní samosprávný celek při výkonu samostatné působnosti má právo, nikoli povinnost poskytovat digitální služby podle ZoPDS (odst. 3).

Územními samosprávnými celky (ÚSC) jsou obce, kraje a hlavní město Praha.

Do samostatné působnosti patří záležitosti, které jsou v zájmu ÚSC a jeho občanů, pokud nejde o přenesenou působnost orgánů ÚSC nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti ÚSC svěří zákon.

Pokud tedy bude agenda spadat do výkonu samostatné působnosti, pak ji ÚSC nemusí vykonávat jako digitální službu. Může se však rozhodnout ji tímto způsobem vykonávat.

2.3 Škola a školské zařízení

Škola a školské zařízení poskytují digitální službu pouze u úkonu, u kterého je poskytnutí v digitální podobě vyznačeno v katalogu služeb (odst. 6). Tato výjimka se vztahuje pouze na školy a školská zařízení ve smyslu zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Na veřejné vysoké školy podřízené zákonu č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, se neuplatní.

Je nutné upozornit, že vzhledem k platnosti zákona o autorizované konverzi lze drtivou většinu úkonů vůči školám a školským zařízením činit jako digitální úkony, takže na ně dopadají i § 5 (osvědčení), a 7 a 9 (využívání údajů a prokazování právních skutečností).

2.4 NBÚ a zpravodajské služby

Povinnost poskytovat digitální služby podle ZoPDS nemají také Národní bezpečnostní úřad při provádění bezpečnostního řízení a zpravodajské služby České republiky.

3 Přejídná ustanovení

3.1 Harmonogram digitalizace úkonů

Podle odst. 4 měla vláda stanovit do 12 měsíců ode dne účinnosti ZoPDS harmonogram a technické způsoby provedení postupné digitalizace úkonů obsažených v katalogu služeb, které dosud nejsou poskytovány jako digitální služby nebo prováděny jako digitální úkony a jejichž povaha to nevyklučuje, pro období následujících 4 let. Vláda tak učinila usnesením č. 84 z 1. 2. 2021 o harmonogramu a technickém způsobu provedení digitalizace služeb veřejné správy na období 2021–2025 a usnesením č. 826 z 20. 9. 2021, Aktualizovaný harmonogram a technické způsoby provedení digitalizace služeb veřejné správy na období 2021 – 2025,

V souladu s tímto harmonogramem mají podle odst. 4 ohlašovatelé agend zajišťovat digitalizaci těchto úkonů. Po uplynutí tohoto období se všechny tyto úkony poskytují též jako digitální služby nebo se umožňují provádět jako digitální úkony.

3.2 Ostatní úkony po 5 letech od účinnosti

Existuje-li úkon, který není obsažen v katalogu služeb a jehož povaha to nevyklučuje, příslušný OVM tento úkon po uplynutí 5 let od účinnosti tohoto zákona poskytuje též jako digitální službu nebo jej umožňuje provádět též jako digitální úkon, pokud nestanoví zvláštní zákon opak.

OVM nicméně nemusí čekat na uplynutí této lhůty a příslušný orgán OVM může poskytovat takový úkon jako digitální službu nebo jej může umožnit provádět též jako digitální úkon i před uplynutím 5 let od účinnosti ZoPDS. Opět však pouze, pokud nestanoví zvláštní zákon jinak.

4 Nařízení vlády a kontaktní místo veřejné správy

Podle odst. 7 má vláda stanovit svým nařízením seznam digitálních úkonů, na jejichž činění prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy má uživatel služby právo. To souvisí i s § 4 odst. 1 písm. b) ZoPDS, podle kterého má uživatel služby právo činit digitální úkon vůči OVM také prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy, avšak pouze u těch digitálních úkonů, o kterých tak stanoví prováděcí právní předpis.

Nařízení vlády není jediným právním předpisem, kterým lze tento seznam určit. Podle § 8a odst. 1 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, lze podání správním orgánům činit v rozsahu a za podmínek stanovených jinými právními předpisy prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy. Bude tedy možné tento seznam spolu s rozsahem a podmínkami určit také přímo zákonem.

5 Digitální služby jako společný cíl

Poslední odstavec § 14 konstatuje, že poskytování digitálních služeb je společným cílem všech OVM směřujícím k zajišťování veřejných potřeb. Toto ustanovení nemá podle našeho názoru normativní povahu. Domníváme se tak, že jej lze vnímat jako určitý princip či zásadu, ze které má být vycházeno při poskytování digitálních služeb. Podobně vyplývá z § 8 správního řádu, že správní orgány dbají vzájemného souladu všech postupů, které probíhají současně a souvisejí s týmiž právy nebo povinnostmi dotčené osoby, a zároveň spolu mají správní orgány vzájemně spolupracovat v zájmu dobré správy. Zároveň je v § 4 odst. 1 správního řádu konstatováno, že veřejná správa je službou veřejnosti. Analogicky z § 22 kompetenčního zákona vyplývá, že ministerstva mají analyzovat výsledky ve výkonu působnosti a činit opatření ke zlepšení, a dle § 27 si mají vyměňovat informace.

6 Zveřejňování v souvislosti s eDoklady a vyhláška DIA

Toto ustanovení bylo novelizováno zákonem č. 1/2024 Sb., který byl ve Sbírce zákonů vyhlášen 5. ledna 2024 a který doplnil tři nové odstavce do § 14 ZoPDS. Novelizace tohoto ustanovení nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

6.1 Zveřejňování ze strany DIA

Podle odst. 9 má DIA stanovit a zveřejnit na svých internetových stránkách a ve Věstníku DIA funkční a technické vlastnosti mobilní aplikace pro prokazování totožnosti užitím digitálního stejnopisu průkazů a souvisejících elektronických aplikací pro ověřování a pro vyrozumění o tom, že ověřující osoba umožní prokázání totožnosti nebo jiné skutečnosti digitálním stejnopisem průkazu. Pro všechny uvedené aplikace vydané ze strany DIA také DIA stanovuje a zveřejňuje podmínky užití těchto aplikací. Stejně tak DIA stanovuje a zveřejňuje věcné, personální, technické, bezpečnostní a organizační podmínky pro poskytování mobilní aplikace pro prokazování akreditovanou osobou a jejich změny.

6.2 Vyhláška k pojistnému plnění

Podle posledního odstavce DIA stanoví vyhláškou pravidla pro výpočet minimálního limitu pojistného plnění pro pojištění pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou akreditovanou osobou při poskytování mobilní aplikace pro prokazování. Žadatel o akreditaci totiž musí být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při poskytování mobilní aplikace pro prokazování tak, aby výše pojistné částky byla úměrná možným škodám, které lze v rozumné míře předpokládat. K tomu je však nutné poznamenat, že akreditovaná osoba povinna nahradit škodu způsobenou při poskytování mobilní aplikace pro prokazování bez ohledu na sjednaný limit pojistného plnění.

Pro tuto vyhlášku bylo již provedeno meziresortní připomínkové řízení a aktuálně je předmětem posouzení ze strany Legislativní rady vlády.

7 Návrhy na novelizaci ZoPDS

Bez návrhů na novelizaci.

8 Odlišné stanovisko členů meziresortní pracovní skupiny

Bez odlišného stanoviska.